

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 48931-03-19, ת"ע 48942-03-19, ב' ש' נ' ק'

בפני כב' השופטת ענת הלר-כריש

התובעת: א.ב.

נגד

הנתבעים: 1. י.ק.
2. א.ק.

בעניין עיזבון המנוחה : נ.ק.

פסק דין

האם ניתן לתת צו קיום צוואה למסמך הנושא כותרת "צוואה", אשר נחתם לפני עד אחד בלבד, ואשר אודות תוכנו וחתימתו סיפרה המצווה לאחר מכן לאדם נוסף לו מסרה עותק מהמסמך? זו השאלה בה עוסק פסק דין זה.

א. רקע עובדתי:

1. גב' נ.ק. ז"ל (להלן: **המנוחה**) נפטרה ביום 31.1.2019. בעת פטירתה הייתה המנוחה אלמנה ואם לארבעה ילדים, הם בעלי הדין בהליך שלפניי וכן מר י.ח.ק. (להלן: י.).

2. התובעת, בתה של המנוחה, הגישה בקשה למתן צו לקיום צוואה נושאת תאריך 7.5.2013 עליה חתום כעד עו"ד ב' ש' בלבד. על פי מסמך זה, אשר כותרתו "צוואה", הורתה המנוחה כי כל רכוש הרשום על שמה בלשכת רישום המקרקעין לרבות דירת מגוריה, יינתן לתובעת. עו"ד ב' ש' הגיש בשם התובעת את הבקשה לקיום צוואה והוא מייצג בהליך שלפניי.

3. הנתבעים, הם שניים מבניה של המנוחה, הגישו התנגדות לבקשה לקיום צוואה. בכתב ההתנגדות טענו הנתבעים כי המסמך אשר הוגש לקיום אינו עונה על הגדרת "צוואה בעדים", הואיל והוא לא נחתם בפני שני עדים כנדרש.

יוער כי הנתבעים העלו טענות רבות נוספות במסגרת התנגדותם לבקשה לקיום צוואה, וביניהן כי עורך הדין החתום כעד על הצוואה הוא גיסה של התובעת, כי במועד המצוין על גבי הצוואה לא הייתה המנוחה כשירה לעשות צוואה, כי המנוחה לא ידעה קרוא וכתוב וכן טענו להשפעה בלתי הוגנת מצד התובעת. טענות נוספות אלה לא נבחנו ולא נדונו ופסק דין זה אינו עוסק בהן.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 48931-03-19, ת"ע 48942-03-19, ב' ש' נ' ק'

4. התובעת הגישה תשובה להתנגדות, אשר העובדות המפרטות בה נתמכו בתצהירה. בתשובה להתנגדות טענה התובעת בין היתר כדלקמן:

המנוחה התעקשה לערוך את צוואתה אצל עו"ד ב' ש' חרף הקרבה המשפחתית בינו לבין התובעת (סעיף 18 לתשובה להתנגדות). המנוחה התעקשה לקיים את הפגישה במשרדו של עו"ד ב' ש' ולאחר הפצרות רבות נקבעה פגישה במהלכה נערכה שיחה עם המנוחה כשהיא לבדה במשרד עורך הדין (סעיף 19 לתשובה להתנגדות). "הוסבר למנוחה כי צוואה צריכה להיערך בפני שני עדים וכי יש צורך בעד נוסף לצוואה, אך המנוחה התעקשה שהיא אינה מעוניינת בנוכחותו של אף אדם נוסף, אלא שהח"מ יערוך את הצוואה. הובהר למנוחה כי במידה וידרש לקיים את הצוואה, הרי שקיומו של עד נוסף הינו הכרחי לאור הוראות הדין ובמידה ולא יהיה עד נוסף לא יהיה ניתן לקיימה ללא מתן הסכמת היורשים הנוותרים. המנוחה התעקשה כי הצוואה תיערך בצורה שנערכה באומרה 'כשהילדים שלה יראו שזו רצוני הם יתנו הסכמתם' (סעיפים 20-22 לתשובה להתנגדות, הציטוט כך בתשובה להתנגדות).

"לאחר עריכת הצוואה נמסרו למנוחה מספר עותקים כמספר ילדיה, והובהר לה כי היא יכולה למסור לילדיה את הצוואה" (סעיף 24 לתשובה להתנגדות).

מיד בתום הפגישה במשרדו של עו"ד ב' ש' מסרה המנוחה את הצוואה לבנה י' וביקשה ממנו לקרוא את הצוואה ואף הבהירה לו "כי זו צוואתה וזו מצוותה לקיום לאחר פטירתה" (סעיף 25 לתשובה להתנגדות).

מכאן כי "במועד עריכת הצוואה היו קיימים שני עדים לקיומה של הצוואה ולרצונה של המנוחה כי זו הצוואה שברצונה לקיימה" (סעיף 26 לתשובה להתנגדות).

5. לכתב ההתנגדות צורף אף תצהיר מטעם י', בו נכתב כך:

1. "יום אחד לפני מספר שנים ככל שאני זוכר זה היה בסמוך למועד החתימה על הצוואה של אימי, הגעתי לביתה של אימי והיא הוציאה לי מעטפה שבה היתה צוואתה, היא אמרה לי שזו צוואתה, זו רצונה והיא אף פרטה לי את רצונה ואמרה לי שהיא מורשה את הבית לאחותי א' ושהיא, אימי, סידרה את הכל.

2. האמירה הזו של אימי היתה ברורה מאוד, היא הפקידה בידי את צוואתה, שהיא אותה צוואה המונחת בפני בית המשפט ושהמועד שמופיע בה הוא 7/5/13.

3. אני יכול לומר שרצונה של אימי היה שהצוואה הזו תקיין, אימי הנחתה אותי שאני אשמור את הצוואה ושזה רצונה לאחר פטירתה."

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 48931-03-19, ת"ע 48942-03-19, ב' ש' נ' ק'

6. ביום 28.5.2019 התקיים לפניי דיון במהלכו הוסכם כי בשלב זה יוגשו סיכומים בשאלה –
"בהנחה שהטענות שמפורטות בתשובה להתנגדות הנתמכת בתצהיר התובעת וכן בתצהירו
של מר י' הן נכונות האם לפנינו צוואה העומדת בתנאי היסוד" (ראה עמוד 2 שורות 18-21).
הוסכם כי ככל שייקבע כי אין בפנינו צוואה, בכך ייתם ההליך, וככל שייקבע שמדובר בצוואה
שנפלו בה פגמים הניתנים לריפוי, תינתנה הוראות לגבי המשך בירור ההליך.

7. הצדדים סיכמו את טענותיהם בכתב ומשכך ניתן כעת פסק דין זה.

ב. טענות הצדדים:

8. תמצית טענות התובעת:

א. הצוואה אשר הוגשה לקיום חובאה בפני שני עדים בסמוך לחתימת המנוחה עליה ועל
כן מדובר בצוואה העומדת בדרישות הדין.

ב. המנוחה ציינה בפני י' כי זו צוואתה תוך שהיא פרטה את התוכן האמור בה.

ג. העדר חתימה של עד על צוואה אינו פוסל את הצוואה, ויש לקיימה במידה ובית המשפט
שוכנע כי זה היה רצון המנוחה.

ד. הצוואה אמנם נחתמה בפני עד אחד אך היא חובאה לידיעתו של עד נוסף, כאשר ברור
מתצהירו של י' כי הוא ראה את הצוואה מיד ובסמוך למועד עריכתה וכי המנוחה
הבהירה לו כי זה רצונה. משכך ניתן "לרפא" את הפגם הצורני שנפל בצוואה.

9. תמצית טענות הנתבעים:

א. לא מדובר בצוואה, שכן המסמך אינו עומד בתנאי סעיף 20 לחוק הירושה. העדר שני
עדים שאישרו בכתב באותו מעמד כי המנוחה חתמה בפניהם, הוא פגם מהותי שלא
ניתן לריפוי.

ב. לפי טענת התובעת, עורך הצוואה הסביר למנוחה שללא חתימות שני עדים, אין מדובר
בצוואה כלל, וחרף זאת לא רצתה המנוחה שינכח עד נוסף במועד החתימה. לפיכך אין
המדובר בצוואה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 48931-03-19, ת"ע 48942-03-19, ב' ש' נ' ק'

ג. תצהירו י' הוגש בשיהוי ניכר, רק לאחר שנה מיום שהגישה התובעת בקשה למתן צו לקיום צוואה לרשם לענייני ירושה, ומשכך יש לראות בתצהיר זה כ"מקצה שיפורים" פסול ומנוגד לכל דין.

ד. י' הצהיר כי אינו זוכר מתי המנוחה הגיעה אליו בעניין הצוואה והוא לא ציין כי היה עד לצוואה. כל שצוין בתצהירו של י' הוא שהמנוחה סיפרה לו בדיעבד ולאחר מעשה על הצוואה שערכה כביכול.

ג. דיון והכרעה:

10. הדין מכיר בארבע דרכים לעשות צוואה, ואלה הן: בכתב יד, בעדים, בפני רשות ובעל פה (סעיף 18 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965). לגבי כל סוג צוואה קיים בחוק פירוט של דרישות צורניות (סעיפים 19, 20, 22 ו-23 לחוק הירושה). כן מפורטים לגבי כל סוג צוואה מרכיבי יסוד אשר בהתקיימם רשאי בית המשפט להורות על קיום צוואה אף אם נפל בה פגם, ובלבד שלא היה לבית המשפט ספק כי היא משקפת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה (סעיף 25 לחוק הירושה).

בית המשפט אינו רשאי לתת תוקף של צוואה למסמך בו לא מתקיימים מרכיבי היסוד.

11. לטענת התובעת, המסמך עליו חתמה המנוחה הוא צוואה בעדים.

12. סעיף 20 לחוק הירושה, העוסק בצורתה של צוואה בעדים, מורה כדלקמן: **"צוואה בעדים תהיה בכתב תצוין בתאריך ותיחתם בפני שני עדים לאחר שהצהיר בפניהם שזו צוואתו; העדים יאשרו באותו מעמד בחתימת ידם על פני הצוואה שהמצווה הצהיר וחתם כאמור"**. סעיף 25(ב)(2) לחוק הירושה מפרט את מרכיבי היסוד בצוואה בעדים, וכך: **"הצוואה בכתב והמצווה הביאה בפני שני עדים"**. יוצא אפוא כי ישנם שלושה מרכיבי יסוד בצוואה בעדים: מצווה, כתב ושני עדים.

"מסמך שבעשייתו לא התקיימו מרכיבי היסוד – מצווה, כתב ושני עדים – אינו צוואה; ואף אם שוכנע בית-המשפט, מעבר לספק, כי המסמך משקף את הרצון החופשי והאמיתי של בעל המסמך, אין בית-המשפט רשאי לקיימו" (דברי כב' השופט א' מצא בדנ"א 7818/00 אהרן נ' אהרוני, נט(6) 653, 674 (2005)).

13. בענייננו, אין חולק כי לא מתקיימות במסמך עליו חתמה המנוחה כל הדרישות המפורטות בסעיף 20 לחוק הירושה, שהרי על המסמך לא חתומים שני עדים אלא עד אחד בלבד. השאלה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-03-48931, ת"ע 19-03-48942, ב' ש' נ' ק'

היא, האם מתקיימים במסמך מרכיבי היסוד בצוואה בעדים המאפשרים קיום צוואה, בנסיבות המתאימות, למרות פגמים שנפלו בה.

הדיון בעניינינו מתמקד בשאלה, האם המנוחה הביאה את המסמך הנחזה להיות צוואה בפני שני עדים. זאת, בהנחה שתקבלנה כל הטענות העובדתיות שפרטה התובעת בכתב הטענות שהוגש מטעמה. מילים אחרות – יש לבחון האם יש בנסיבות אשר פורטו בכתב התשובה להתנגדות לקיום הצוואה כדי לענות על דרישת הבאת הצוואה על ידי המצווה בפני שני עדים. ככל שיימצא – בהתאם לגרסה העובדתית עליה מבוסס כתב הטענות של התובעת – כי המנוחה לא הביאה את המסמך הנחזה להיות צוואה בפני שני עדים, ולא התקיימו מרכיבי היסוד בצוואה, המסקנה תהיה כי דין הבקשה לקיום הצוואה להימחק על הסף.

יש לזכור, כי מחיקת תביעה על הסף היא אמצעי קיצוני הנקט רק מקום בו אין אפשרות, ולו הקלושה, כי התובע יזכה בסעד המבוקש. הלכה היא, כי אף אם עילת התביעה חלשה, וסיכויי הצלחתה קלושים, אין מקום למחוק את התביעה (ר' למשל רע"א 2387/13 איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ נ' לשכת סוכני ביטוח בישראל (26.12.2013); אורי גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי (מהדורה 12, 2015) 342-347).

על בית המשפט לנהוג זהירות ולשקול את זכות הגישה לערכאות אל מול האינטרס למנוע הליכי סרק, הטרדת בעלי דין והעמסת יומנו של בית המשפט. ר' דברי כב' השופט א' רובינשטיין בע"א 5634/05 צוקית הכרמל פרויקטים בע"מ נ' מיכה צח חברה לקבלנות בע"מ (4.6.2007) סעיפים י"ב-י"ג:

"הלכה פסוקה היא, כי בית המשפט ישתמש בסמכותו למחוק תביעה על הסף... רק במקרים בהם יהיה ברור, כי בשום פנים ואופן אין התובע יכול לקבל, על יסוד הטענות המבססות את תביעתו, את הסעד המבוקש. בית המשפט - בבואו לשקול אפשרות זו - ינהג בזהירות רבה וישתמש בסמכותו רק במקרים קיצוניים ויוצאי דופן... על בית המשפט הדן בבקשות לסילוק על הסף לפלס דרכו בין אינטרסים נוגדים - נוגדים לא רק בין בעלי הדין אלא גם מבחינת המדיניות השיפוטית. מחד גיסא, עשיית צדק מחייבת פתיחתם של שערי משפט; מאידך גיסא, צדק הוא גם מניעתם של הליכי סרק, הטרדת בעלי הדין שכנגד והעמסת יומנו של בית המשפט. מכאן הזהירות הנדרשת. אמנם לא למותר לומר, כי בסופו של יום, אם מתברר בדיעבד כי אכן היה מקום לסילוק על הסף, ניתן לפצות על זאת - במידה רבה למצער - בהשתת הוצאות".

על רקע האמור, אפנה לבחון את משמעות הדרישה "והמצווה הביאה בפני שני עדים" שבסעיף 25(ב)(2) לחוק הירושה, והאם לאור טענות התובעת בכתב הטענות שהגישה יתכן וניתן יהיה להגיע למסקנה שניתן לראות במנוחה כמי שהביאה את צוואתה בפני שני עדים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-03-48931, ת"ע 19-03-48942, ב' ש' נ' ק'

16. כב' השופט ש' שוחט בספרו **פגמים בצוואות** (מהדורה שלישית, 2016) 88-89, עמד על כך שהדרישה של "הבאת הצוואה בפני שני עדים", טעונה בחינה הן באשר **למעמדם של העדים ותפקידם** והן באשר **לתוכן הטקסי** שיש לצקת לתיבה "הביאה", שהרי לא למובן הפיזי של המילה כיוון המחוקק.
- כיום, ובעקבות תיקון מס' 11 לחוק הירושה, חתימת העדים איננה עוד בגדר מרכיב יסוד בצוואה לפי סעיף 20 לחוק הירושה, ומשכך ניתן באמצעות סעיף 25 לחוק הירושה לקיים צוואה בעדים גם בהעדר חתימת העדים על הצוואה. אולם, עדיין יש לדרוש כי המצווה הביא את צוואתו בפני שני עדים. על פרשנות המילה "הביאה" להיגזר מן הדרישה בדבר נוכחות של שני עדים כמרכיב קונסטטיטוטיבי (יסודי) בצוואה בעדים לפי סעיף 20 לחוק. יש לדרוש כי הצוואה תיערך בפני שני עדים, וגם אם לא תיחתם – לפחות יביא המצווה את צוואתו ויציגה בפניהם כצוואתו.
17. פרופ' ש' שילה ז"ל בספרו **פירוש לחוק הירושה, תשכ"ה-1965** (מהדורה שניה, 1995) 197, ציין כי המאפיין החשוב ביותר בצוואה בעדים הוא תפקיד העדים, ומנה את ארבעת תפקידי העדים לצוואה: העדים צריכים לשמש ככלי קיבול פסיבי להצהרת המצווה שזו צוואתו; העדים צריכים לצפות במעשה החתימה של המצווה; העדים צריכים לאשר בכתב על פני הצוואה שהם היו עדים להצהרת המצווה; העדים צריכים לאשר בכתב שהם היו עדים לחתימתו של המצווה על הצוואה. יוצא אפוא כי נושא העדות טעון בחינה משני כיוונים, האחד – שהמצווה עצמו גמר בדעתו והתכוון במועד עריכת הצוואה לכך שיהיו שני עדים לצוואתו (הסמכה של המצווה למינוי של שני עדים לצוואה); השני – מודעות מצד העדים עצמם לתפקידם היינו לכך שהם עדים לצוואה.
18. בדנ"א 8718/00 **אהרן נ' אהרונ** הנ"ל, קבע כב' השופט א' מצא כי משמעותה המעשית של הדרישה כי המצווה הביא את צוואתו בפני שני עדים, היא כי על בית המשפט להיווכח שהמצווה הציג לפני שני עדים את צוואתו, והללו – שראו את המסמך ושמעו את דברי המצווה – מצהירים לפני בית המשפט כי המסמך שקיומו התבקש הוא הצוואה שהמצווה הביא בפניהם.
19. בעמ"ש (מרכז) 44175-10-16 **ר. ב נ' ע. מ** (30.11.2017), עמד בית המשפט המחוזי על כך שהמאפיין החשוב ביותר של צוואה בעדים הוא תפקידם של העדים. קיומם של שני העדים הוא הבסיס הקונסטטיטוטיבי היסודי לצוואה בעדים. נכתב, כי הדרישות בכל הנוגע להצהרת המצווה ואישור העדים באות להפנות את תשומת לב העדים שעליהם לוודא ולדעת במעמד החתימה על הצוואה, שהמצווה מבין היטב שזו צוואתו ורוצה בה, וזאת כחלק מרצינות המעמד וחשיבות המסמך.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 48931-03-19, ת"ע 48942-03-19, ב' ש' נ' ק'

באותו מקרה, קיבל בית המשפט המחוזי ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה, וקבע כי לא ניתן לקיים כצוואה בעדים מסמך אשר נחתם על ידי המצווה לפני עד אחד, כאשר כעבור זמן החתים המצווה על המסמך שני עדים נוספים. בית המשפט המחוזי קבע כי הדרישה "הביאה בפני שני עדים", אינה עניין טכני גרידא – הבאת מסמך, אלא מדובר בהבאה למודעותם של העדים באשר לטיבו ויחודו של המסמך שאם לא כן לא נעשה דבר (סעיף 28 לפסק הדין). באותו מקרה נקבע כי שניים מתוך שלושת העדים שחתמו על צוואת המנוח כלל לא הבינו כי הם חתמו בתור עדים לצוואה, שכן המנוח לא הבהיר להם באופן אישי כי המסמך הוא צוואתו וכי הוא מבקש מהם לאשר את הצהרתו, אלא הוסבר לעדים שהחתימה על המסמך נדרשת כדי לאשר שהמנוח "שפוי". לפיכך נקבע שלא התקיים המרכיב היסודי בצוואה של "הביאה בפני שני עדים ולא ניתן לקיימה.

בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט העליון על פסק הדין נדחתה בבע"מ 10223/17 ע.מ. נ' ר.ב. (8.4.2018).

20. בתי המשפט עשו במקרים מסוימים שימוש בסמכות הקבועה בסעיף 25 לחוק הירושה והורו על קיום צוואות אף שנפל פגם באישור העדים, וזאת לאחר שהשתכנעו כי המצווה הביא את צוואתו בפני העדים.

21. כך, בעמ"ש (ת"א) 38138-09-11 א' נ' ש' נ' א' מ' ק' (14.4.2013), דחה בית המשפט המחוזי ערעור שהוגש על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה (כב' השופט נ' שילה) אשר הורה על מתן צו קיום לצוואה בעדים עליה התנוססה חתימת המצווה ושני עדים, אולם נטען כי אחת העדות לצוואה לא הייתה נוכחת בתחילת מעמד עשיית הצוואה אלא הגיעה רק כאשר הקראת הצוואה הייתה "בעיצומה". טענת המתנגדים לקיום הצוואה כי מדובר בפגם אשר אינו ניתן לריפוי, נדחתה. נקבע כי התקיימה הדרישה כי המצווה "הביאה בפני שני עדים", שכן המצווה הצהיר, או למצער הציג לפני העדים שזו צוואתו, ושני העדים חתמו על הצוואה לאחר שהמנוח חתם עליה.

22. בת"ע (חי') 13891-01-14 עזבון המנוח מ' ג' ז"ל נ' י' ג' (30.1.2018), קיבל בית המשפט לענייני משפחה (כב' השופטת ש' אייזנברג) בקשה למתן צו קיום לצוואה בעדים, אשר נחתמה על ידי שני עדים, אולם במעמד חתימת המצווה על הצוואה נכח עד אחד בלבד, ואילו חתימת העד השני על הצוואה הוספה מספר שעות לאחר מכן. בית המשפט קבע כי ניתן להתגבר על הפגם שנפל בצוואה, הואיל ועורכת הדין אשר ערכה את הצוואה ידעה כי המצווה עתיד להיפגש בהמשך היום עם העד הנוסף על מנת להחתימו כעד נוסף לצוואה. נקבע כי עורכת הדין לא הבהירה למצווה את החשיבות בחתימת הצוואה בפני שני עדים בו זמנית, כאקט המעיד על

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-03-48931, ת"ע 19-03-48942, ב' ש' נ' ק'

רצינות המסמך עליו הם חתומים, ונתנה את אישורה לכך שהמצווה יחתים את העד הנוסף על הצוואה במועד מאוחר יותר. בהתאם, המצווה יצר קשר עם העד הנוסף בהמשך היום והזמינו לביתו על מנת לחתום כעד על הצוואה. העד הנוסף הגיע לביתו של המצווה והבין כי הוזמן על מנת לחתום כעד על הצוואה.

23. בת"ע (ת"א) 11632/99 פלוני נ' אלמוני (25.4.2004), קיבל בית המשפט לענייני משפחה (כב' השופט ש' שוחט) בקשה למתן צו קיום לצוואה אשר נחתמה על ידי שני עדים, אולם נעדרה ממנה הצהרת העדים כי המצווה הצהירה שזו צוואתה וחתמה בפניהם. בפסק הדין נקבע, כי ניתן "לרפא" את המחדל באמצעות סעיף 25 לחוק הירושה במידה ובית המשפט שוכנע כי זה אכן היה רצונה של המנוחה.

24. בת"ע (ת"א) 11233-04-14 עזבון המנוחה נ.א. ז"ל נ' ש.א. (17.9.2015), קיבל בית המשפט לענייני משפחה (כב' השופטת ש' גליק) בקשה למתן צו לקיום צוואה בעדים, אף שעל גבי הצוואה הופיעה חתימת עד אחד בלבד. זאת, הואיל ובית המשפט שוכנע כי במועד עריכת הצוואה נכחו שני עדים (כתב ידו של העד הנוסף שלא חתם על הצוואה התנוסס על הצוואה).

25. בשונה מהמקרים שפורטו לעיל בהם נקבע כי ניתן להתגבר על הפגם שנפל בצוואה, במקרה שלפניי, הן התובעת והן יי לא טענו כי המנוחה ביקשה מ-י שימש כעד לצוואתה. יי לא טען כי ידע שבמעמד בו שוחחה עמו המנוחה על המסמך הנחזה להיות צוואתה ומסרה לו עותק ממנו, הוא שימש כעד לצוואה. כאמור, כל טענת יי באשר למעמד זה היא כי: "יום אחד לפני מספר שנים ככל שאני זוכר זה היה בסמוך למועד החתימה על צוואה של אמי, הגעתי לביתה של אימי והיא הוציאה לי מעטפה שבה היתה צוואתה, היא אמרה לי שזו צוואתה, זו רצונה והיא אף פרטה לי את רצונה ואמרה לי שהיא מורישת את הבית לאחותי א' ושהיא, אימי, סידרה את הכל" (סעיף 1 לתצהיר). הא ותו לא. יי לא טען כי המנוחה ביקשה ממנו לשמש כעד לצוואתה, ואף לא טען כי המנוחה ביקשה להיפגש עמו בעניין צוואתה. יי לא טען כי שימש כעד לצוואה, ולא טען כי סבר בזמן אמת כי אותו מעמד היה חלק ממעמד עשיית צוואתה של המנוחה.

ודוק. השאלה אם יי סבר כי הוא משמש כעד לצוואה והבין את תפקידו, צריכה להיבחן לכתחילה, בזמן אמת, ולא בדיעבד. קרי, יש לבחון האם – במעמד בו מסרה המנוחה ל-י על פי הנטען את המסמך הנחזה להיות צוואתה וסיפרה לו אודות תוכן המסמך ואמרה לו שזו צוואתה – התבקש יי לשמש כעד לצוואה והאם ראה בעצמו כעד לצוואה באותו מעמד.

26. אף המנוחה, על פי טענת התובעת, לא התכוונה במעמד עשיית הצוואה כי יי ישמש כעד לה. שהרי, לטענת התובעת, אף שעו"ד ב' ש' הסביר למנוחה כי צוואה צריכה להיערך בפני שני

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 48931-03-19, ת"ע 48942-03-19, ב' ש' נ' ק'

עדים וכי יש צורך בעד נוסף לצוואה, "המנוחה התעקשה שהיא אינה מעוניינת בנוכחותו של אף אדם נוסף, אלא שהח"מ יערוך את הצוואה" (סעיף 20 לתשובה להתנגדות לקיום הצוואה). כן טענה התובעת, שהובהר למנוחה "כי במידה וידרש לקיים את הצוואה, הרי שקיומו של עד נוסף הינו הכרחי לאור הוראות הדין ובמידה ולא יהיה עד נוסף לא יהיה ניתן לקיימה ללא מתן הסכמת היורשים הנותרים" (סעיף 21 לתשובה להתנגדות). אף על פי כן, לטענת התובעת, "המנוחה התעקשה כי הצוואה תיערך בצורה שנערכה באומרה 'כשהילדים שלה יראו שזו רצוני הם יתנו את הסכמתם'" (סעיף 22 לתשובה להתנגדות).

נמצא, אפוא, כי – לטענת התובעת – במעמד עשיית המסמך הנחזה להיות צוואה, לא חפצה המנוחה בהבאת המסמך בפני עד נוסף, ואף התנגדה לנוכחות עד נוסף באותו מעמד, וזאת הגם שהוסבר לה כי על פי הדין בהעדר עד נוסף לא ניתן יהיה לתת למסמך תוקף של צוואה.

27. אף אם במקרים מתאימים ניתן להורות על קיום צוואה למרות העדר חתימת עדים; ואף אם במקרים מתאימים ניתן להורות על קיום צוואה למרות שהצוואה הובאה בפני העדים במועד מאוחר למועד חתימת המצווה עליה; הרי ברור שיש לעמוד הבאת הצוואה בפני שני עדים.

כאמור, יש לדרוש כי במעמד עשיית הצוואה הן המצווה יתכוון להביא את צוואתו בפני שני עדים, והן העדים יבינו מה מעמדם ותפקידם.

מקום בו לא התבקשו שני עדים לשמש כעדים לצוואה, המצווה לא התכוון להביא את צוואתו בפני שני עדים ולא נכחו במעמד עשיית הצוואה שני עדים אשר הבינו את תפקידם – לא התקיימה הדרישה "והמצווה הביאה בפני שני עדים". המעמד בו שוחחה המנוחה עם י' בעניין המסמך הנחזה להיות צוואתה ומסרה לו עותק ממנו, לטענת התובעת וי', נעדר אותו ממד של טקסיות הנדרשת בעת הבאת הצוואה בפני העדים.

28. לפי טענת התובעת, מעשה הצוואה למעשה תם ונשלם במשרדו של עו"ד ב' ש', לפני המועד בו שוחחה על כך המנוחה עם י'. שהרי, כאמור, לטענת התובעת, המנוחה התעקשה ש"אינה מעוניינת בנוכחותו של אף אדם נוסף" (סעיף 21 לתשובה להתנגדות), אף שהוסברה לה חשיבות נוכחות עד נוסף לצוואה. זאת ועוד, לטענת התובעת, "לאחר עריכת הצוואה נמסרו למנוחה מספר עותקים של צוואתה כמספר ילדיה, והובהר לה כי היא יכולה למסור לילדיה את הצוואה" (סעיף 24 לתשובה להתנגדות). היינו – לפי טענת התובעת, מעשה הצוואה תם, עותקי הצוואה המוכנים הוכנסו למעטפות ונמסרו למנוחה על מנת שיהיה באפשרותה למסרם לילדיה. לא נטען כי נמסר למנוחה עותק של טיוטת הצוואה על מנת שיהיה באפשרותה להביאה לפני עד נוסף ובכך להשלים את עשייתה. נטען בדיוק היפך מכך – לטענת התובעת, נמסרו למנוחה ארבעה עותקים של אותה צוואה מוכנה על מנת שהמנוחה תוכל

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 48931-03-19, ת"ע 48942-03-19, ב' ש' נ' ק'

למסור עותק מהצוואה לכל אחד מילדיה. י' אף טען בתצהירו כי המנוחה אמרה לו שהיא רוצה להוריש את ביתה לתובעת וכי היא כבר "סידרה את הכל" (סעיף 1 לתצהירו). הינה כי כן, על פי טענות התובעת וי', עת שוחחה המנוחה עם י' על המסמך הנחזה להיות צוואתה והציגה אותו בפניו, ה"צוואה" כבר הייתה מעשה עשוי ולא ניתן לראות באותו מעמד כחלק ממעמד עשיית הצוואה.

29. לא ניתן לקבל מצב בו כל שיחה ופגישה שגרתית בין מצווה למאן שהוא במהלכה מציג המצווה את הצוואה לבן שיחו ומספר לו אודותיה, יהא בה כדי לענות על הדרישה "הביאה בפני שני עדים". קבלת גישה זו תחטא לתפקידם של עדי הצוואה, ולא יהיה בה כדי להלום את דרישת רצינות מעמד הצוואה.

30. לאור כל זאת, מסקנתי היא כי אף אם תתקבלנה כל טענותיה העובדתיות של התובעת בכתב התשובה לכתב ההתנגדות, לא ניתן יהיה להגיע למסקנה שהמנוחה הביאה את המסמך הנחזה להיות צוואתה בפני שני עדים. משכך, אין בטענות התובעת כדי להקים תשתית לכאורית למסקנה שהתקיימו מרכיבי היסוד בצוואה בעדים, ועל כן דין הבקשה לקיום צוואה שהגישה התובעת – להימחק.

31. אשר על כן :

- א. אני מורה על מחיקת התובענה לקיום המסמך הנחזה להיות צוואה.
- ב. המבקשת תישא בהוצאות המשיבים בסך של 7,500 ₪.
- ג. המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את ת"ע 48931-03-19 שעניינו בקשה לקיום צוואה ואת ת"ע 48942-03-19 שעניינו התנגדות לבקשה לקיום צוואה.
- ד. פסק הדין ניתן לפרסום ללא שמות הצדדים ופרטים מזהים.

ניתן היום, כ"ב תמוז תשע"ט, 25 יולי 2019, בהעדר הצדדים.

ענת הלר-כריש, שופטת

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-03-48931, ת"ע 19-03-48942, ב' ש' נ' ק'

1
2

התביעה סגורה